

Informačné správanie človeka

Ciele, tézy, literatúra

Doc. PhDr. Jela Steinerová, PhD.

UK Bratislava, FiFUK, KKIV

steinerova@fphil.uniba.sk

<http://kkiv.fphil.uniba.sk>

Ciele kurzu

- Vysvetliť problém informačného správania človeka v informačnej vede
- Poskytnúť historický prehľad prístupov v teórii a praxi výskumov a trendy vývoja
- Vysvetliť metódy výskumu informačného správania a aplikačné oblasti
- Aplikovať vybranú metódu na riešenie konkrétneho problému

Tézy kurzu

1. Informačné správanie. Definovanie pojmu. Súvislosti s vyhľadávaním informácií a informačným prieskumom.
2. Základné pojmy. Základní autori, organizácie, publikácie. Interdisciplinárne podhubie. Prístupy informačnej vedy.

Tézy kurzu

3. Historický vývoj prístupov a prehľad koncepcií. Výskumy používateľov informácií, výskumy vyhľadávania informácií.
4. Metódy výskumov. Kvantitatívne a kvalitatívne metódy. Príklady výskumov informačného správania: jednotlivci, skupiny, zdroje a médiá, miesta a priestory.

Tézy kurzu

5. Modelovanie informačného správania človeka. Základné reprezentatívne modely. Vzorce informačného správania človeka. Typy informačného správania. Reprezentácie poznania.
6. Trendy vývoja vo výskumoch informačného správania. Aplikáčné oblasti v praxi.

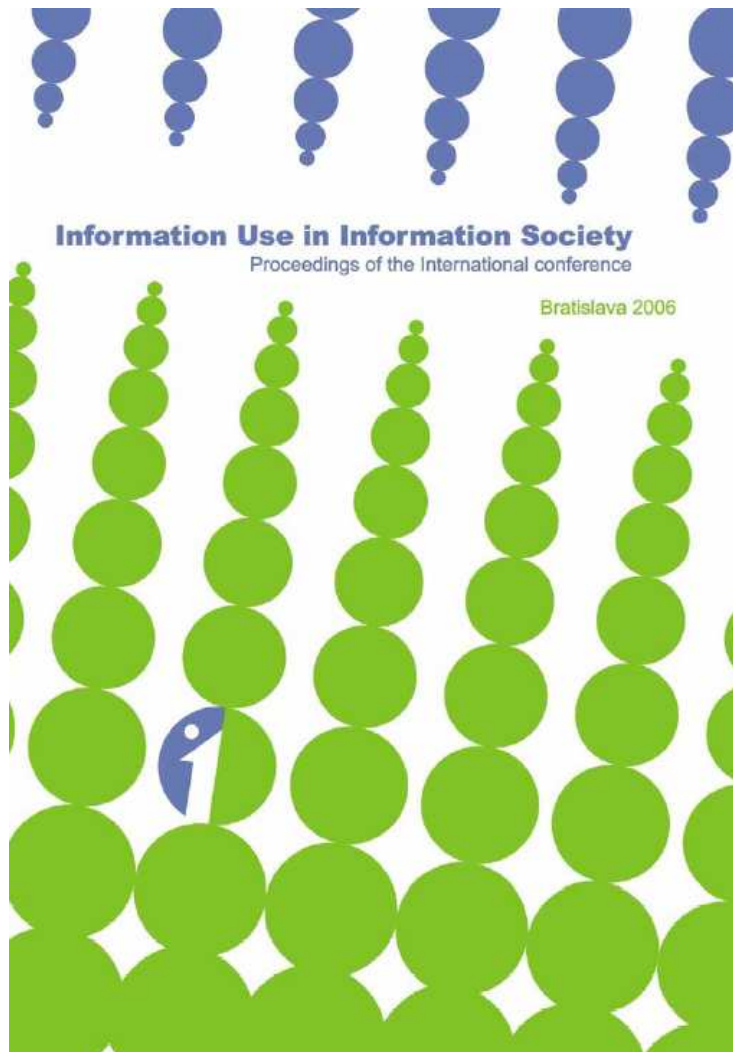
Základná literatúra

- STEINEROVÁ, Jela. 2005. Informačné správanie: Pohľady informačnej vedy. Bratislava: CVTI SR, 2005. 189 s. ISBN 80-85165-90-2.
- STEINEROVÁ, Jela. Informačné správanie človeka v knižniciach a v elektronickom prostredí - dôsledky pre organizáciu poznatkov v digitálnych knižniciach. In: Infos 2005. Zborník príspevkov. Medzinárodné informatické sympóziu. Bratislava : CVTI, 2005, s. 149-160.
- STEINEROVÁ, Jela. Informačné správanie človeka – používatelia informácií v súvislostiach. In: Ikaros. [online]. 2005, č. 09 [cit.2005-09-01]. Dostupné na: <<http://www.ikaros.cz/Clanok.asp?ID=200509005>. >
- ISSN 1212-5075

Ďalšia literatúra

- *Informačné správanie a digitálne knižnice. Information Behaviour in Digital Libraries.* Zborník z medzinárodnej konferencie, Bratislava, 21.-22.5. 2003. Zost. J. Steinerová, J. Šušol. Bratislava : KKIV, 2003. 265 s. ISBN 80-85165-87-2.
- *Využívanie informácií v informačnej spoločnosti. Information Use in Information Society. Proceedings of the International conference.* Bratislava, SR, 10.-11.10. 2006. Zost. J. Steinerová, J. Šušol. Bratislava: CVTI SR, 2006. 228s. ISBN 80-85165-92-9.
- THEORIES of Information Behavior. Ed. by K. Fisher, S. Erdelez, L. McKechnie. Medford, NJ: Information Today, 2005.
- WILSON, Tom D. 1999. Models in information behaviour research [online]. In *Journal of Documentation*. 1999, vol.55, no.3. [cit. 2003-09-30]. Dostupné na internete: <http://informationr.net/tdw/publ/papers/1999JDoc.html> > ISSN 0022 0418.

Zborníky z konferencií

Informačné správanie a digitálne knižnice

Information Behaviour in Digital Libraries

Zborník z medzinárodnej konferencie
SÚZA, Bratislava 21. – 22. máj 2003

Proceedings of the International Conference
SÚZA, May 21-22, 2003
Bratislava, Slovak Republic

organizované v rámci / organized within
DELOS CEE

Bratislava 2003

Jela Steinerová, KKIV FiFUK,
Bratislava, 05/10/07

Diela základných autorov

- BATES, Marcia J. 1989. The Design of Browsing and Berrypicking Techniques for the Online Search Interface. In *Online Review* [online]. 1989, vol.13, no. 5, 407-424 [cit. 2003-03-18]. Dostupné na internete :
<<http://www.gseis.ucla.edu/faculty/bates/berrypicking.html>>
- DERVIN, Brenda. 2003. Human studies and user studies : a call for methodological inter-disciplinarity. In *Information Research*. [online]. 2003, vol.9, no.1, paper 166. [cit. 2004-07-14]. Dostupné na internete: <<http://InformationR.net/ir/9-1/paper166.html>>ISSN 0022 0418
- INGWERSEN, Peter, Järvelin, Kalervo. 2005. *The Turn. Integration of Information Seeking and Retrieval in Context*. Dordrecht, Springer 2005. 448 p
- KUHLTAU, C. 2005. Towards collaboration between information seeking research and information retrieval, *Information Research*, 10(2), paper 225, Dostupné na internete:
<<http://InformationR.net/ir/10-2/paper225.html>>ISSN 0022 0418

Ďalší významní autori

- CASE, Donald. 2006. *Looking for information: a survey of research on information seeking, needs and behaviour*, New York: Academic Press
- FIDEL, Raya - BRUCE, Harry - PEJTERSEN, A.M. - DUMAIS, S. - GRUDIN, J. - POLTROCK, S. 2000. Collaborative Information Retrieval. In *The New Review of Information Behaviour Research. Studies of information seeking in context*. 2000, vol. 1. Cambridge: Taylor Graham, 2000, 235-247. ISSN 1471-6313. Dostupné aj na internete:
<http://www.ischool.washington.edu/chii/Publications/Fidel/isic.doc>
- KUHLTHAU, Carol C. 1993. *Seeking Meaning: A Process Approach to Library and Information Services*. Norwood, NJ: Ablex, 1993. 199 p. ISBN 0-89391-968-3.

Ďalšia literatúra – správy o výskume

- STEINEROVÁ, JELA a kol. 2004. *Správa o empirickom prieskume používateľov knižníc ako súčasť grantovej úlohy VEGA 1/9236/02 Interakcia človeka s informačným prostredím v informačnej spoločnosti*. Jela Steinerová, Jaroslav Šušol, Soňa Makulová, Marta Matthaeidesová, Jana Verčeková, Pavol Rankov. Bratislava : Filozofická fakulta UK, KKIV, 2004. 113 s. Dostupné aj na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/~kkvi>
- STEINEROVÁ, Jela. 2007. Informačná gramotnosť a relevancia: človek v informačnej spoločnosti. In: *Infos 2007. Knižnice – piliere vedomostnej spoločnosti. Prínos pamäťových inštitúcií k budovaniu vedomostnej spoločnosti*. Stará Lesná, 16.-19. apríla 2007. Bratislava: Spolok slovenských knihovníkov, Albertina Icome, 2007, 13 s.
- STEINEROVÁ, Jela. 2007. Relevancia vo vedeckej komunikácii a nové služby elektronického prostredia. In CASLIN 2007. Stupava, 3.-6.5.2007. Bratislava: UKB, 2007. CD-ROM. 12s.

Ďalšia literatúra

- STEINEROVÁ, Jela - ŠUŠOL, Jaroslav. 2005. Library users in human information behaviour. In: *Online Information Review*. 2005. Vol. 29, No.2, pp.139-156. ISSN 1468-4527.
- Steinerová, Jela - ŠUŠOL, Jaroslav. 2007. Users' information behaviour – a gender perspective. In *Information Research*. Vol. 11, No. 3, paper 251. Available at: <http://InformationR.net/ir/11-3/paper251.html>
- Steinerová, Jela, Šušol, Jaroslav, Grešková, Mirka. 2006. Information behaviour in relevance judgements. In: *Využívanie informácií v informačnej spoločnosti. Information Use in Information Society. International Conference*. Bratislava, Slovakia, October 10-11, 2006. Ed. by J. Steinerová, J.Šušol. Bratislava: Centrum VTI SR, 2006, s. 29-40. ISBN 80-85165-92-9.
- STEINEROVÁ, Jela. 2006. Informačná gramotnosť vo svetle trendov práce s informáciami. In. *Knižnica*. 2006. Roč.7, č.9 (2006), s. 3-8.

Pracovné úlohy

- vypracovanie seminárnej práce (max. 5 s.), analýza domácej a zahraničnej literatúry na vybratú tému
- projekt analýzy informačného správania vybranej skupiny používateľov (deti, pracovná skupina, študenti rôznych odborov, zdravotne postihnutí používatelia, iné špeciálne skupiny ap.) konkrétnou metódou (dotazník, rozhovory, analýza logov). Pilotný prieskum v 5-členných skupinách. Vypracovanie správy o prieskume a výsledkoch. Prezentácia výsledkov.

Konkretizácia analýzy informačného správania

- *Analýza informačného správania na malej skupine používateľov informácií ako experiment umožňujúci aplikovať metódy výskumu informačného správania v konkrétnej situácii.*
- *Formulovanie 3 otázok výskumu. Formulovanie základných premenných (3-5), ktoré sa budú sledovať (pojmy).*
- *Výber vzorky respondentov (max. 10 respondentov pre dotazník, 5 respondentov pre rozhovory).*
- *Realizácia prieskumu.*
- *Vyhodnotenie výsledkov.*
- *Vypracovanie správy s poznatkami o skupine používateľov a odpoveďami na 3 sformulované otázky.*
- *Spolupráca s kolegami, rozdelenie práce, manažér projektu, analytici, prieskumníci, prezentátori (komunikátori).*
- *Vypracovanie písomnej správy (max. 5 s.) Termín odovzdania správ a prezentácií: **január 2008***

Témy prác

- História informačného správania človeka
- Vzťah informačnej a kultúrnej gramotnosti
- Informačné správanie a vyhľadávanie informácií seniorov
- Informačné správanie a vyhľadávanie informácií u mladistvých (12-18 rokov)
- Sociálne participatívne siete v informačnom správaní používateľov
- Druhy prieskumových stratégií pri vyhľadávaní informácií v internete
- Web 2.0 ako nové prostredie informačného správania
- Delenie sa s informáciami na univerzitách ako typ informačného správanie
- Informačné správanie a skupinové riešenie problémov
- Konceptie informácie v informačnom správaní človeka
- Tvorivosť v elektronickom informačnom prostredí
- Konceptie nových médií v informačnom správaní človeka
- Vedecká kolaborácia v elektronickom prostredí (e-Science, kolaboratória)
- Informačná ekológia ako prejav informačného správania
- Emocionálna zložka informačného správania
- Informačné správanie v učiacej sa organizácii
- Informačné správanie používateľov digitálnych knižníc
- Informačné správanie pri organizácii informácií
- Kvantitatívne výskumy informačného správania používateľov (OCLC ai.)
- Kvalitatívne výskumy informačného správania

Témy prác

- Relevancia v elektronickom prostredí
- Informačná spoločnosť a informačné správanie
- Typológia informačného správania
- Rerezentácie informácií ako nástroj informačného správania
- Neurofyziologická zložka informačného správania
- Rodová podmienenosť informačného správania používateľov
- Informačné správanie a jazykové štýly
- Informačné správanie človeka a inteligentné systémy
- Kognitívne vedy a ich prínos do výskumov informačného správania
- Informačné správanie a manažment poznatkov v organizáciách

Vybrané důležité zdroje

- Information Research <http://informationr.net/>
- OCLC <http://www.oclc.org>
- ASIST, Journal of ASIST <http://www.asis.org>
- Council on Library and Information Resources, CLIR <http://www.clir.org>
- Knowledge Organization, ISKO <http://www.isko.org>
- D-Lib Magazine <http://www.dlib.org>
- Journal of Documentation

Vybrané dôležité zdroje

- Information Today
<http://www.infotoday.com> (Online)
- UKOLN <http://www.ukoln.ac.uk/>
- UK Office for Library and Information Networking